

שילוב כיתות מופת בארבעה בתי ספר

מקיפים באשדוד

דו"ח הערכה: שנת הלימודים תשס"ד

מעריכה: פרופ' תמר הורביץ,
מנהלת בי"ס לחינוך,
אוניברסיטת בן-גוריון

- א. כתות מופת הוקמו על רקע משבר עמוק של מנהלים ומורים בנושא ההוראה בכתה ההטרוגנית משבר שהבשיל בעקבות העלייה מברית המועצות לשעבר שאנשיה תבעו חינוך איכותי לילדיהם
- ב. רעיון מופת לא הוכנס לבית הספר כעוד תכנית אלא כתהליך שהמורים הבינו שהוא קשור בשינוי תפישות בית הספר לגבי אוכלוסיות וצרכיהן. היה כאן תהליך שאחד המנהלים כינה רפלקציה מחודשת או כפי שהתבטא אחד המורים הגיע הזמן לשנות פארדיגמה, מפארדיגמה של הטרוגניות נוקשה לפארדיגמה אחרת
- למנהלים היתה תחושה של דשדוש וירידה לבינוניות, עם הזנחת התלמידים האיכותיים כשהתלמידים החלשים לא יוצאים נשכרים..
- ג. ההכרעה בשלושה מקרים נבעה מהכרעת המנהל ובמקרה רביעי מלחץ המורים על המנהל.
- ד. כתות מופת בתחילת הדרך היו מובלעות רוטיות אך במשך הזמן אוכלוסיותן משקפת את אוכלוסית בית הספר מבחינת הרכבה האתני.
- ה. תהליכי הקבלה לכתת מופת מגלים שמרכיב מרכזי בקבלת תלמיד לרשת מופת היא המוטיבציה הן של התלמיד והן של הוריו. תלמידים שהיו גבוליים מבחינת הישגיהם ניתנה להם הזדמנות להיכנס לכתות מופת אם המוטיבציה שלהם הייתה גבוהה הגוון בפונים למופת הביא בכל בתי הספר להקמת שתי כתות מופת האחת טובה יותר והאחרת טובה פחות. מאוחר יותר הדבר אפשר ניידות בין הכתות..
- ו. התלמידים שהגיעו ללמוד במופת היו תלמידים שהחלטתם הייתה מגובשת עוד בטרם הקורס המכין.
- ז. בכל בתי הספר במ התקיימה מופת היו תכניות רבות ומגוונות לתלמידים חלשים.
- ח. התרוקנות הכתות מתלמידים טובים קרתה בצורה משמעותית רק בבית ספר אחד. בשאר בתי הספר בכל הכתות היו אוכלוסיות איכותיות אך גם אוכלוסיות חלשות אם נתייחס לנתוני המיצב.
- הישגי כל בתי הספר בבחינות הבגרות גבוהים במיוחד ונראה כי המדיניות של בתי הספר בנושא חיזוק החלשים ותגבור החזקים נותנת אותותיה וזה למרות שאחוזי הנשירה מבתי ספר אלו נמוכה.
- ט. תלמיד כתת מופת הוא תלמיד בעל מוטיבציה גבוהה, בעל אופקים רחבים, יודע לכלכל את מעשיו לקראת הגשמת מטרותיו. הוא עמוס מאד בלימודיו. חלק מהתלמידים מדברים על אובדן הילדות, עם זאת רבים מהם

היו רוצים להוסיף עוד מקצועות לתכנית הלימודים שלהם. הם מרגישים עצמם משולבים בבית הספר. מבחינת עמדותיהם יש להם יחס חיובי לבית הספר, בטחון עצמי גבוה, רואים את בית הספר כמקדם מטרות ורואים בלימודים במופת מפתח לעתיד טוב יותר.

תלמידי הכתות הרגילות לא פיתחו מרירות כלפי תלמידי מופת או תחושת אפליה, אם כי חלק מהם סבר כי המורים מתייחסים לתלמידי מופת יותר טוב. הם נטו לראות אותם כפחות משולבים מאשר תלמידי מופת נטו לראות את עצמם. תלמידי הכתות הרגילות התייחסו בכבוד לתלמידי כתות מופת עם הרבה אמפטיה ללחץ שהם עומדים בו.

י. המורים של מופת לא הפכו למובלעת של מורים ייחודיים. הכול הורו הן בכתות רגילות והן בכתות מופת. יתרה מזו חלק מהם טען כי ההוראה בשתי קצוות זה ניסוי טוב יותר בהוראה בכתה הטרורגנית מאשר הוראה בכתה הטרורגנית אחת.

בבית ספר אחד כתות מופת הפכו לכתות ניסוי בהכנסת תכניות ולמידה של נקודות קושי וחולשה. המורים השתלמו ברשת מופת, אך חלק מהרעיונות לפחות אחר שנתיים הגיע למורים בהטמעה ולא דווקא על ידי נוכחות בהשתלמויות ברשת מופת.

יא. חלק מהמורים טען שבעקבות הכנסת מופת הבינוניים מילאו את החלל הריק של התלמידים האיכותיים שיצאו והפכו למצטיינים. חלק מהמורים דיבר על התועלת לתלמידים החלשים שלמורה יש זמן להתפנות. המורים לא ראו איפה קושי בהכנסת כתות מופת לבית הספר.

יב רוב המורים הביעו דאגה לאספקטים החברתיים והערכיים של התלמידים המצטיינים שהופכים לאינשטיינים בלי יכולת לתקשר.